

אוניברסיטת בר-אילן

מבוא לסוציולוגיה ארגונית ב'

תוכנית חץ

93-227-01

ד"ר חן ריגר

שנת לימודים: תשע"ח

היקף שעות: 2 ש"ס

א. מטרת הקורס

אחת התופעות הבולטות והחשובות בחברה האנושית המודרנית היא מספרם העצום של ארגונים בכל תחומי החיים. רוב הפעילויות הכלכליות, החברתיות, הפוליטיות והתרבותיות מתנהלות כיום בארגונים. כמו כן, בני האדם מבלים את רוב חייהם בארגונים: רובנו נולדנו בארגון, משרתים בארגון, עובדים, ובסוף אף מתים בו. לא מפליא, אם כן, כי החברה המודרנית מוגדרת לעיתים קרובות כ"חברה ארגונית". הקורס עוסק במגוון נושאים הקשורים לעולם הארגונים כאשר הדגש יושם על ההיבטים החברתיים בארגון. הנושאים ידונו באופן תיאורטי כאשר הדגמתם תתבסס בעיקר על החברה הישראלית.

ב. תוכן הקורס

הקורס עוסק בסוגיות חברתיות אקטואליות בארגונים עם התמקדות בריבוד ואי שוויון מגדרי, אתני ומעמדי. נבחן בצורה ביקורתית את מיתוס השוויון בארגונים, נעסוק בפערים המגדריים בשני המוסדות המרכזיים וה"חמדניים" בחיינו - המשפחה והעבודה, נתמקד ביחסי הגומלין ביניהם, ונדון בשינויים ובאתגרים של שוק העבודה העכשווי.

מהלך השיעורים: הרצאות פרונטאליות המלוות במצגת. הקורס ישלב מחקרים, סרטונים ודיונים כיתתיים.

ג. חובות הקורס

1. השתתפות פעילה בשיעורים וקריאת החומר הנדרש
2. עמידה במבחן מסכם (סה"כ 100% מהציון הסופי), אשר יתבסס על ההרצאות ומאמרי החובה

רשימת הקריאה

הפריטים המסומנים ב - * הינם פריטי חובה, כל יתר הפריטים הינם פריטים מומלצים, העשויים לסייע בהבנת החומר ובהעשרתו, אך קריאתם אינה נכללת במסגרת חובות הקורס.

רשימת הקריאה

תרבות ארגונית – ניתוח פונקציונליסטי וביקורתי

* קונדה, ג'. (2000). **מהנדסים תרבות - שליטה ומסירות בחברת היי-טק**. תל-אביב: חרגול הוצאה לאור. פרק 3, אידיאולוגיה: קודקס התרבות של טק, עמ' 63-106.

Hochschild, A. R. (1983). *The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling*. Berkeley: University of California Press, chapter 6.

Hochschild, A. (1979). Emotion Work, Feeling Rules, and Social Structure, *American Journal of Sociology*. 85 (3), 551-575.

אבטלה

* דורון, א'. (2008). אבטלה בישראל בשנות האלפיים: מדוע לא קמה תנועת מחאה של מובטלים? **עיניים בתקומת ישראל**, 18, עמ' 125-151.

יעקובסון, ד'. (2001). באפס עבודה - אבטלה ומובטלים בישראל. מתוך ח' הרצוג (עורכת), **חברה במראה** (עמ' 147-181). אוניברסיטת תל-אביב: רמות.

אייזנשטדט, מ', ג'וני, ג', ושפירא א'. (2007). לקראת מדיניות מבוססת ממצאים: סקירה שיטתית של תוכניות להתמודדות עם אבטלה בישראל. **סוציולוגיה ישראלית**, 9 (1), עמ' 41-70.

גל, ג'. (2004). על מטוטלת ביטוח האבטלה בישראל, 1972-2003. **ביטחון סוציאלי**, 67, 109 – 143.

שמיר, ר'. (2007). "שוק פרטי ולחץ ציבורי: על עיצוב מושג האחריות החברתית של תאגידים". מתוך חנה הרצוג ואחרים (עורכים), **דורות, מרחבים, זהויות** (עמודים 237-258). מכון ואן ליר והקיבוץ המאוחד.

מיתוס ומציאות השוויון

ברנשטיין, ד'. (1983). החלוצה בין הדוודים: מעמדן של נשים בכוח העבודה בתקופת היישוב. **מגמות, כ"ח**, (1) 7-19.

אלמוג, ע'. (2004). **פרידה משרוליק: שינוי ערכים באליטה הישראלית**. חיפה: זמורה ביתן. עמ' 861-980.

מאפיינים ומגמות בשוק העבודה

תמיר, ט'. (2007). **נשים בישראל 2006 - בין תיאוריה למציאות**. רמת גן: שדולת הנשים בישראל.

תורן, נ'. (2005). **נשים באקדמיה הישראלית: דימויים, מספרים, הפליה**. תל-אביב: רמות.

* הולצמן, א', ויזרעאלי ד'. (2000). הכניסה הדיפרנציאלית של נשים להתמחויות ברפואה בישראל. **בקורת ופרשנות: כתב-עת למחקר ספרות עם-ישראל**, 34: 65-90.

חסמים והדרה בארגונים

זרעאלי, דפנה (1999). המיגדור בעולם העבודה, עמ' 216-167, בתוך: **מין מגדר ופוליטיקה**. עורכות: דפנה זרעאלי, אריאלה פרידמן, הנרייט דאהן כלב, מנאר חסן, חנה נווה וסילביה פוגל ביז'אווי, קו אדום: הוצאת הקיבוץ המאוחד.

הרצוג, ח'. (2006). מגדר. בתוך: ר' רם וני ברקוביץ (עורכים), **אי/שוויון** (עמ' 227-220), באר-שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

שטייר, ח'. (2010). סוף עידן 'המפרנס היחיד': משפחות בנות שני מפרנסים בישראל. בתוך: ו' מילבאואר ולי קוליק (עורכות), **משפחות עובדות: הורים בשוק העבודה בישראל: היבטים חברתיים, כלכליים ומשפטיים** (עמ' 45-17). ראשון לציון: פלס.

מור, ד', וגיא ע'. (2006). שילוב משפחה ועבודה וחשיבותו לשביעות רצון של נשים עובדות בישראל. **סוגיות חברתיות בישראל: כתב עת לנושאי חברה, 2**, עמ' 72-45.

קוליק, ל., וליברמן, ג'. (2016). ריבוי תפקידים, קונפליקט תפקידים ותחושת דחק בקרב אימהות עובדות. **מגמות נ3**, 180-215.

אתניות וגזע בארגונים

דר, אסף. 2009. "פלסטינים ויהודים בעבודה: על הסוציולוגיה של פרקטיקות עבודה בישראל ועל תרומתה להבנת הקונפליקט". **סוציולוגיה ישראלית י' (2)**: 306-287.

אדוארדס, ר'. ס'. (2010) "דרכי שליטה בתהליך העבודה – ניתוח היסטורי". עמ' 419-385 בתוך ברקוביץ, נ. (עורכת) **סוציולוגיה של ארגונים: מקראה**. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

נקומו, ס. (2010). "המלך הוא עירום: לכתוב מחדש גזע בארגונים" עמ' 576-546 בתוך ברקוביץ, נ. (עורכת) **סוציולוגיה של ארגונים: מקראה**. רעננה: האוניברסיטה הפתוחה.

Miaari, S., Zussman, A., & Zussman, N. (2012). Ethnic conflict and job separations. *Journal of Population Economics*, 25(2), 419-437.

Khattab, N., & Miaari, S. (2013). The persistent Wage Gaps between Arabs and Jews in Israel, 1997-2009. In Khattab N. and Miaari S. (eds.) *Palestinians in the Israeli Labour Market: A multi-disciplinary approach*. Palgrave Macmillan.